

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здобувача ступеня доктора філософії, аспіранта третього року заочної форми навчання Шишкіна Олексія Васильовича на тему: «Адміністративно-правова протидія захопленню суб'єкта господарювання: теорія і практика» на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»
2 червня 2026 року

1. Виконання освітньо-наукової програми

Здобувач ступеня доктора філософії, аспірант 3 року заочної форми навчання (надалі – Аспірант) Шишкін Олексій Васильович у повному обсязі виконав індивідуальний навчальний план відповідно до освітньо-наукової програми аспірантури ДВНЗ «Ужгородський національний університет», що повністю відповідає вимогам Національної рамки кваліфікацій та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеню доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 (зі змінами).

У ході навчання за освітньо-науковою програмою Олексій Васильович успішно оволодів необхідними теоретичними знаннями та набув фахових компетентностей, що забезпечують здатність до проведення самостійних наукових досліджень у галузі права. Працюючи над дисертаційним дослідженням, здобувач виявив високий рівень наукової підготовки, аналітичного мислення та вміння здійснювати комплексний аналіз актуальних правових проблем, пов'язаних із захистом прав людини, функціонуванням державних інституцій та розвитком сучасного конституціоналізму. Аспірант продемонстрував здатність ефективно використовувати сучасні методи наукового пізнання, опрацьовувати значний масив нормативно-правових актів, наукових джерел, міжнародних документів та судової практики. У процесі дослідження він ґрунтовно працював із вітчизняними та зарубіжними науковими публікаціями, що дало змогу забезпечити належний рівень аргументованості, наукової новизни та достовірності отриманих результатів і сформульованих висновків.

2. Виконання індивідуального плану наукової роботи (наукова складова освітньо-наукової програми)

Індивідуальний план наукової роботи аспіранта затверджений рішенням вченої ради юридичного факультету Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (протокол № 5 від 04.12.2025 року).

Науковий керівник – кандидат юридичних наук, доцент, доцентка кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» Васильчук Лариса Богданівна.

Термін виконання роботи: 2023-2026 роки.

Аспірант послідовно виконав усі розділи затвердженого індивідуального плану наукової роботи у встановлені терміни, що підтверджується обговоренням проміжних та річних звітів на засіданнях кафедри й Вченої ради юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

3. Актуальність теми дослідження та її зв'язок з планами наукових робіт

Стабільний розвиток економіки, утвердження принципу верховенства права та забезпечення належного рівня захисту права власності належать до ключових передумов функціонування сучасної демократичної держави. В умовах європейської інтеграції України, реформування системи публічного управління та відновлення національної економіки особливого значення набуває створення ефективних механізмів захисту суб'єктів господарювання від будь-яких форм протиправного втручання у їхню діяльність. Однією з найбільш небезпечних загроз для стабільного функціонування господарського сектору залишається рейдерство та інші форми незаконного захоплення суб'єктів господарювання, що посягають на майнові та корпоративні права, порушують засади економічної конкуренції та негативно впливають на інвестиційний клімат держави.

Особливої ваги зазначена проблематика набуває в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України, коли питання збереження економічної стійкості держави, гарантування недоторканності права власності та забезпечення безпеки підприємницької діяльності набувають стратегічного

значення. Важлива роль у вирішенні цих завдань належить органам публічної адміністрації, які здійснюють адміністративно-правове регулювання відповідних суспільних відносин, забезпечують функціонування реєстраційної системи, реалізують антирейдерську політику держави та створюють правові механізми відновлення порушених прав суб'єктів господарювання.

Необхідність комплексного дослідження адміністративно-правового регулювання протидії захопленню суб'єктів господарювання обумовлюється також недостатнім рівнем наукового опрацювання окремих аспектів цієї проблематики та потребою вдосконалення чинного законодавства з урахуванням сучасних викликів і європейських стандартів. Розроблення ефективних адміністративно-правових інструментів протидії рейдерству, удосконалення діяльності уповноважених органів державної влади та розвиток механізмів взаємодії держави з інститутами громадянського суспільства є важливими умовами забезпечення належного захисту прав та законних інтересів суб'єктів господарювання в Україні.

Дисертаційне дослідження спрямоване на розвиток адміністративно-правових засад охорони та захисту державою учасників суспільно-економічних відносин, зокрема протидії захопленню суб'єктів господарювання як елементу системи посилення гарантій захисту права власності, інших прав і свобод, визначених Національною економічною стратегією на період до 2030 року, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 179, а також відповідає плану науково-дослідної роботи кафедри конституційного права та порівняльного правознавства ДВНЗ «Ужгородський національний університет» на 2023-2027 рр. Тема дослідження є складовою частиною комплексної теми «Конституційно-правове будівництво в умовах надзвичайних правових режимів: пошуки оптимальних моделей», яка розробляється науковцями Ужгородського національного університету (номер державної реєстрації 01231U104048).

Формулювання наукового завдання (проблеми), нове розв'язання якого отримано в дисертації: здійснити характеристику поняття та сутності відносин адміністративно-правової охорони суб'єктів господарювання як

способу протидії їх рейдерському захопленню; охарактеризувати повноваження органів публічного управління що сприяють протидії захопленню суб'єктів господарювання; здійснити удосконалення норм чинного вітчизняного законодавства, для виявлення та систематизації основних інструментів публічного адміністрування у сфері регулювання відносин протидії захопленню суб'єкта господарювання; розглянути поняття та структуру механізму адміністративно-правової протидії захопленню суб'єкта господарювання з метою виявлення недоліків та подальшого удосконалення елементів системи адміністративного права; дослідити та запропонувати системне бачення основних способів адміністративно-правової протидії захопленню суб'єкта господарювання для виявлення потенційних можливостей забезпечення економічного розвитку держави; розкрити особливості практичної реалізації заходів адміністративно-правової протидії захопленню суб'єкта господарювання для поглиблення розуміння напрямів удосконалення публічно-приватних правовідносин; запропонувати приклади імплементації зарубіжного досвіду протидії захопленню суб'єкта господарювання у вітчизняне законодавство з метою поглиблення його антирейдерської складової за європейськими стандартами; сформулювати пропозиції щодо стратегічних напрямів удосконалення системи адміністративно-правової протидії захопленню суб'єкта господарювання; розглянути перспективи удосконалення нормативно-правового регулювання співробітництва у сфері протидії захопленню суб'єкта господарювання держави та громадських об'єднань.

4. Наукові положення, розроблені особисто дисертантом та їх новизна

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає в тому, що дисертантом:

вперше:

- запропоновано під механізмом адміністративно-правового регулювання протидії захопленню суб'єктів господарювання розуміти впорядковану сукупність адміністративно-правових засобів, способів та інструментів охорони законних прав та інтересів суб'єктів господарювання, за допомогою яких забезпечується позитивний вплив держави на господарські

відносини та захист суб'єктів господарювання від протиправних посягань на їх майнові, корпоративні та інші права;

- запропоновано адміністративно-правову категорією «громадська протидія» захопленню суб'єкта господарювання вважати елементом цілісної системи публічно-правової протидії правопорушенням у сфері суспільно-економічних відносин та визначати сукупністю організованих і скоординованих дій представників громадянського суспільства (громадських організацій, об'єднань, асоціацій, союзів), спрямованих на виявлення, попередження, припинення та мінімізацію негативних наслідків неправомірних дій по заволодінню майновими та корпоративними правами таких суб'єктів;

удосконалено:

- визначення поняття адміністративно-правової охорони господарських відносин як сукупності дій і заходів, багаторівневої публічної системи, що функціонує в державі та об'єднує публічні інститути (державні, регіональні, місцеві владні органи), громадські об'єднання, професійні експертні організації тощо, діяльність яких спрямована на забезпечення, збереження, недоторканності прав чи інтересів суб'єктів господарювання, а також створення умов для їх захисту від можливих загроз;

- систему принципів формування механізму адміністративно-правової протидії захоплення суб'єктів господарювання шляхом доповнення наступних принципів: об'єктивності, наукової обґрунтованості, керованості та контрольованості, публічного протекціонізму;

- перелік способів рейдерських захоплень за участю суб'єкта публічної адміністрації, доповниши діями щодо протиправного позбавлення суб'єктів господарювання їхніх активів (майна) під приводом необхідності забезпечення потреб держави, якщо таке вилучення здійснюється з порушенням встановленої законом адміністративної процедури, без належного документального оформлення, погодження з відповідними органами влади, без повного відшкодування вартості такого майна, або із зловживанням повноваженнями;

- визначення поняття способу протидії захопленню суб'єкта господарювання як сукупності закріплених відповідно до положень вітчизняної нормативно-правової системи та міжнародних зобов'язань України прав публічної адміністрації для здійснення охоронних адміністративно-владних повноважень у контексті реалізації державної політики;

- окремі елементи системи нормативного регулювання адміністративно-правової протидії захопленню суб'єктів господарювання шляхом внесення змін та доповнень щодо: 1) повноважень державного реєстратора по роботі з ЄДР (п. 4-1 ст. 10) та прийняття документів, оформлених не державною мовою (част. 1 п. 1 ст. 15) Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» та (п. 3 ст. 19) Закону України «Про адміністративну процедуру; 2) додаткових прав громадських об'єднань у сфері рейдерській протидії (ст. 6) Закону України «Про громадські об'єднання»; 3) додаткових повноважень суб'єктам публічного адміністрування (п. 1 та п. 21 Розд. III) Положення про Офіс протидії рейдерству Мін'юсту; 4) залучення до роботи РБО представників адвокатських об'єднань згідно Положення про Раду бізнес-омбудсмена;

набули подальшого розвитку:

- обґрунтування існуючої наукової позиції щодо віднесення до предмету адміністративно-правового регулювання відносин протидії захопленню суб'єкта господарювання як публічно-правової категорії та визначено недоцільним окреме виділення підгалузі адміністративно-господарського права і віднесення до предмету її регулювання зазначених суспільно-економічних відносин;

- визначення функцій органів публічного адміністрування в інституційній системі владно-розпорядчого управління щодо протидії захопленню суб'єктів господарювання у частині забезпечення здійснення системного контролю за дотриманням законодавства та виконанням рішень органів влади, а також участі у створенні розпорядчих актів, які забезпечують виконання завдань при реалізації досліджуваних відносин;

- розширення поняття державної політики протидії захопленню суб'єктів господарювання як діяльності публічної адміністрації щодо забезпечення публічного інтересу та здійснення публічно-правового захисту таких суб'єктів від спроб порушення їх прав та законних інтересів у сфері господарської діяльності шляхом застосування державою конкретних способів, процедур та прийомів у межах, у порядку та у спосіб, визначених Конституцією та законами України;

- існуючі у доктрині адміністративно-правової науки вітчизняні стандарти наглядової діяльності громадських об'єднань за публічною адміністрацією у царині формування заходів забезпечення протидії захопленню суб'єктів господарювання як системи адміністративно-правових норм, які регулюють суспільно-управлінські відносини контрольної діяльності представників громадянського суспільства, сформованої на досвіді міжнародного нормативно-правового регулювання забезпечення захисту прав і свобод людини від потенційних та реальних ризиків і загроз.

5. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються

Наукові положення, висновки та рекомендації, що виносяться на захист, ґрунтуються на комплексному застосуванні загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання, використання яких забезпечило всебічне дослідження проблем адміністративно-правового регулювання протидії захопленню суб'єктів господарювання. Діалектичний метод дозволив розкрити сутність і зміст досліджуваних правових явищ у їх розвитку та взаємозв'язку з іншими інститутами адміністративного права. Завдяки історико-правовому методу простежено становлення та еволюцію правового регулювання відносин у сфері протидії рейдерству, а також виявлено основні тенденції розвитку відповідної наукової доктрини.

Логічна послідовність і внутрішня узгодженість результатів дослідження забезпечені застосуванням формально-логічного методу, який став підґрунтям для уточнення понятійно-категоріального апарату та формування авторських наукових підходів. Використання методів аналізу та порівняння надало

можливість дослідити особливості функціонування механізму адміністративно-правового регулювання протидії захопленню суб'єктів господарювання, оцінити ефективність чинного законодавства та правозастосовної практики, а також врахувати позитивний зарубіжний досвід для вироблення пропозицій щодо вдосконалення національного законодавства.

Достовірність одержаних результатів підтверджується широкою джерельною та емпіричною базою дослідження, що охоплює міжнародні та національні нормативно-правові акти, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, матеріали діяльності органів публічної адміністрації, аналітичні, статистичні та інформаційні матеріали. Застосування статистичного та системного методів забезпечило об'єктивність узагальнення отриманих даних і дало змогу сформулювати науково обґрунтовані висновки та пропозиції, спрямовані на вдосконалення адміністративно-правових засад протидії захопленню суб'єктів господарювання в Україні.

6. Наукове та практичне значення дисертаційної роботи

Теоретичне значення дисертаційного дослідження полягає у розвитку наукових положень адміністративно-правової доктрини щодо протидії захопленню суб'єктів господарювання як самостійного напрямку публічно-правового регулювання. У роботі поглиблено наукові підходи до розуміння сутності та змісту адміністративно-правового регулювання відносин у сфері протидії рейдерству, визначено місце відповідних правовідносин у системі сучасного адміністративного права, а також обґрунтовано концептуальні засади функціонування механізму адміністративно-правової протидії захопленню суб'єктів господарювання. Результати дослідження сприяють подальшому розвитку теоретичних положень щодо адміністративно-правової охорони та захисту прав суб'єктів господарювання, ролі органів публічної адміністрації у забезпеченні економічної безпеки держави, а також форм і способів взаємодії державних інституцій та громадянського суспільства у сфері протидії рейдерським проявам. Сформульовані автором наукові висновки та пропозиції розширюють теоретичні засади дослідження адміністративно-правових

механізмів захисту права власності, корпоративних прав та законних інтересів суб'єктів господарювання в умовах сучасних суспільно-економічних викликів.

Практичне значення дисертаційної роботи полягає у розробленні комплексу науково обґрунтованих рекомендацій, спрямованих на вдосконалення нормативно-правового та інституційного забезпечення протидії захопленню суб'єктів господарювання в Україні. Запропоновані в дослідженні положення можуть бути використані у правотворчій діяльності під час підготовки змін до законодавства, що регулює державну реєстрацію, адміністративні процедури, діяльність органів публічної адміністрації та спеціалізованих антирейдерських інституцій. Окремі результати роботи можуть бути впроваджені у практичну діяльність Міністерства юстиції України, Офісу протидії рейдерству, Ради бізнес-омбудсмена, органів державної влади та місцевого самоврядування, а також громадських об'єднань, діяльність яких пов'язана із захистом прав суб'єктів господарювання. Висновки та рекомендації дослідження можуть бути використані у науково-дослідній роботі як підґрунтя для подальшого вивчення проблем адміністративно-правового регулювання господарських відносин, а також в освітньому процесі під час викладання навчальних дисциплін: «Адміністративне право», «Адміністративно-процедурне право», «Господарське право», «Господарський процес», «Організація правової роботи у сфері господарювання» та спеціальних курсів, присвячених проблемам захисту права власності та протидії рейдерству.

7. Оцінка мови та стилю дисертації

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до вимог, що висувуються до наукових праць такого рівня, із дотриманням принципів академічної доброчесності, наукової обґрунтованості та юридико-технічної коректності. У роботі належним чином використано понятійно-категоріальний апарат юридичної науки, а спеціальна правнича термінологія застосовується послідовно та відповідно до предмета дослідження. Структура дисертації характеризується логічністю побудови та внутрішньою узгодженістю її складових елементів, що забезпечує послідовне розкриття досліджуваної проблематики від теоретичних засад до практичних аспектів її вирішення. Наукові положення, висновки та

пропозиції сформульовані чітко, мають належне теоретичне й нормативне обґрунтування, відзначаються аргументованістю та сприяють цілісному сприйняттю результатів проведеного дослідження.

8. Відповідність діючим вимогам щодо оформлення дисертації

Дисертація Шишкіна Олексія Васильовича на тему: «Адміністративно-правова протидія захопленню суб'єкта господарювання: теорія і практика» є завершеним, самостійним та комплексним науковим дослідженням, у якому вирішено важливе наукове завдання щодо вдосконалення адміністративно-правових засад протидії захопленню суб'єктів господарювання в Україні. Рукопис оформлено відповідно до вимог, встановлених для дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Структура роботи є логічною та послідовною, зміст дисертації відповідає визначенням меті, завданням, об'єкту та предмету дослідження. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які об'єднують дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 218 сторінок, список використаних джерел налічує 218 найменувань і займає 22 сторінки. Робота містить усі необхідні структурні елементи, належним чином оформлені посилання на використані джерела, список використаної літератури та додатки. Виклад матеріалу здійснено з дотриманням вимог наукового стилю, із коректним використанням юридичної термінології та належним рівнем академічної культури. За структурою, обсягом і технічним оформленням дисертація відповідає чинним вимогам Міністерства освіти і науки України, що висуваються до дисертаційних робіт на здобуття ступеня доктора філософії.

9. Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту

Дисертація Шишкіна Олексія Васильовича на тему: «Адміністративно-правова протидія захопленню суб'єкта господарювання: теорія і практика» відповідає паспорту спеціальності 081 «Право», що забезпечується предметною областю дослідження та основними методами дослідження.

10. Зауваження та рекомендації

У ході виконання дисертаційного дослідження здобувачем були враховані рекомендації та пропозиції, висловлені науково-педагогічними працівниками кафедри конституційного права та порівняльного правознавства ДВНЗ «Ужгородський національний університет» під час обговорення результатів наукової роботи на засіданнях кафедри, а також у процесі заслуховування піврічних та річних звітів аспіранта. Надані зауваження стосувалися насамперед уточнення окремих теоретико-правових аспектів адміністративно-правового регулювання протидії захопленню суб'єктів господарювання, поглиблення аналізу діяльності органів публічної адміністрації та спеціалізованих антирейдерських інституцій, а також удосконалення окремих положень щодо розвитку механізмів захисту майнових і корпоративних прав суб'єктів господарювання.

Усі висловлені рекомендації були належним чином опрацьовані та враховані під час доопрацювання дисертації, що сприяло підвищенню рівня її наукової обґрунтованості, системності та практичної спрямованості. Водночас зауваження та пропозиції мали переважно дискусійний і рекомендаційний характер, не впливають на загальну позитивну оцінку дослідження, його наукову новизну, теоретичне та практичне значення, а також не є перешкодою для подання дисертаційної роботи до разової спеціалізованої вченої ради та її подальшого публічного захисту.

11. Відповідність дисертації вимогам, передбачених «Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії»

Дисертація Шишкіна Олексія Васильовича на тему: «Адміністративно-правова протидія захопленню суб'єкта господарювання: теорія і практика» повністю відповідає вимогам Наказу Міністерства освіти і Науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» № 40 від 12.01.2017 р. (зі змінами та доповненнями).

12. Кількість наукових публікацій, повнота опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих співавторами та зарахованих за темою дисертації

Результати дисертаційного дослідження знайшли своє відображення у восьми наукових публікаціях, у тому числі у чотирьох статтях, які включені МОН України до переліку наукових фахових з юридичних наук, а також у чотирьох тезах доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях та у збірниках наукових праць.

Наукові праці, в яких відображені основні наукові результати дисертації:

1. Шишкін О.В. Рейдерство у адміністративно-правовій площині: підходи до розуміння. *Право.ua*. 2024. № 4. С. 131–136.
2. Шишкін О.В. Міжнародно-правовий досвід протидії рейдерству: актуальні питання використання досвіду в Україні. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Юридичні науки». 2024. № 12. С. 38–43.
3. Шишкін О.В. Державна реєстрація як спосіб адміністративно-правового захисту від захоплення суб'єктів господарювання. *Право і суспільство*. 2025. № 3. Т.2 С. 90–95.
4. Шишкін О.В. Вектори удосконалення адміністративно-правової протидії захопленню суб'єкта господарювання. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. Вип. № 4. Ч. 2. С. 427–431.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Шишкін О.В. Поняття суб'єкта адміністративно-правової охорони господарських відносин. *Актуальні питання державотворення та захисту прав людини в Україні*: зб. наук. пр. / гол. ред. Л.Г. Білий. Хмельницький: Вид-во МАУП, 2025. Вип. 14. С. 283–286.
6. Шишкін О.В. Теоретико-правові основи економічної політики держави у сфері господарської діяльності. *Правова система України*:

європейський вектор розвитку в умовах воєнного стану матер. XV міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 21 лютого 2025 р.). Тернопіль: Вектор, 2025. С. 139–141.

7. Шишкін О.В. Принципи адміністративно-правової охорони господарських відносин. *Актуальні питання юридичної науки та практики*: зб. наук. пр. студ. та молодих вчених / гол. ред. Л.Г. Білий. Хмельницький: Вид-во МАУП, 2025. Вип. 5. С. 230–233.

8. Шишкін О.В. Адміністративно-правова протидія рейдерським захопленням періодів довоєнного та воєнного стану. *Законодавство України: проблеми і перспективи розвитку в умовах воєнного стану*: зб. тез міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 30 квітня 2025) / за заг. ред. к.ю.н., доц., зав. каф. права Загрішевої Н.В. Київ: ВНЗ «Київський університет ринкових відносин», Київ, 2025. С. 133–136.

13. Результати перевірки роботи на академічний плагіат

Дисертаційна робота пройшла перевірку із використанням ліцензованого програмного забезпечення StrikePlagiarism та відповідає вимогам академічної доброчесності. За результатами перевірки не виявлено ознак неправомірних запозичень чи інших порушень академічної етики, а наявні текстові збіги мають характер коректно оформлених цитувань, посилань на нормативно-правові акти, наукові джерела та матеріали правозастосовної практики. Дослідження є самостійно виконаною, завершеною науковою працею, результати якої характеризуються належним рівнем авторської оригінальності, наукової новизни та практичної значущості у сфері адміністративно-правового регулювання протидії захопленню суб'єктів господарювання.

Положення дисертації апробовано на засіданні кафедри конституційного права та порівняльного правознавства (протокол № 13 від 02.06.2026 р.). За результатами засідання ухвалено затвердити позитивний висновок про наукову новизну, теоретичне і практичне значення результатів дисертації та рекомендувати до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді дисертаційну роботу Шишкіна Олексія Васильовича на тему: «Адміністративно-правова протидія захопленню суб'єкта господарювання: теорія і практика» на здобуття

освітньо-наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Головуюча на засіданні,
професорка кафедри
конституційного права
та порівняльного правознавства
доктор юридичних наук, доцент

Вероніка БЕРЧ

Підпис д.ю.н., доц. В.В. Берч
засвідчую

Вчений секретар ДВНЗ «УжНУ»

Олена МЕЛЬНИК